

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Quarta. De Decimis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

id, quod necessarium est ad cultum Dei, atque Ministrorum alimenta. In quo casu sunt præstanda Patrono alimenta in domo propria, non autem in ipsa Ecclesia: & quidem non solum pro se, sed etiam pro uxore, filijs, atque familia: ac insuper alimenta integra, id est, cibus, potus, vestis, lectus, & alia omnia, quæ sub alimentorum nomine continentur, dummodò (ut dictum) Ecclesiæ suppetant facultates.

DISTINCTIO IV.

De Decimis,

QUÆSTIO I.

Quid sint Decimæ, Primitiæ, & Oblationes?

Decimæ,
quid?

1. **C**ONCL. I. *Decimæ* sunt pars decima omnium fructuum iuste acquisitorum, Deo in recognitionem sui dominij universalis debita, atque Ecclesiæ Ministris quotannis exsolvenda. Ita in re communis; & desumitur hæc definitio ex *v. Tua nobis. de Decimis*, ibi: *Decimæ, quas Deus in signum universalis dominij sibi reddi præcepit, suas esse decimas & primitias asseverans: juncto c. Decimas Deo. 16. q. 7. & c. Ex transmissio. de Decimis*, cum concordantijs.

Decimarum
solutio est
actus Reli-
gionis, &
Justitiæ.

2. Unde colligitur, quòd solutio Decimarum, quatenus solvuntur à Fidelibus ob Dei cultum, atque in signum supremi ejus dominij in omnes res, & quòd ab ipso bona cuncta procedant, sit actus virtutis Religionis: quatenus verò spectatur, prout est debita Ecclesiæ Ministris, nobis spiritualia præbentibus, sit actus Justitiæ.

Qui frau-
dant Deci-
mas, quo-
modo pec-
cent?

3. Hinc illi, qui fraudant Decimas, peccant & contra virtutem Justitiæ, & contra virtutem Religionis; criminèque committunt *Sacrilegij*, c. *Decimas* quas. 16. q. 7. Insuper fraudantes Decimas, tum in *c. Omnes decima. 16. q. 1. & c. Tua nobis. de Decimis*, tum in Concilio Trid. *Sess. 25. c. 12. de Reform.* excommunicari jubentur, ibi: *Cùm decimarum solutio debita sit Deo, & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas invadunt, &c. Qui verò eas aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur: nec ab hoc crimine, nisi plenâ restitutione secutâ, absolvantur.* Hactenus Concilium.

Iubentur
excommu-
nicari.

4. Cæ

4. Cæterùm hæc Excommunicatio non est latæ, sed primùm ferendæ sententiæ; prout desumitur ex ly, *excommunicentur*. Imò præmittendam esse trinam monitionem, antequàm infligatur, rectè cum alijs notat Barbosa in *Collectaneis ad cit. locum Concilij Trid. n. 5.* & favet textus c. *Omnes decima. 16. q. 7.*

Excommunicatio hæc non est latæ sententiæ.

5. Insuper, quòd justo Dei judicio frequenter in rebus temporalibus damna patiantur, qui Decimas dare negligunt; & e-contrà, qui Decimas diligenter dant, non solùm sanitatem corporis, sed etiam cum temporali fructu bona Cælestia promereantur, &c. urgentissimis SS. Augustini, & Hieronymi, auctoritatibus comprobatur c. *Revertimini. & c. Decima tributa. 16. q. 1.* Ubi D. Augustinus, *Serm. 219. de Tempore*, inter alia sic loquens refertur: *Cum Decimas dando & terrena, & cælestia possis præmia promereri, quare pro avaritia duplici benedictione fraudaris? Hæc est enim Dei justissima consuetudo, ut si tu illi Decimam non dederis, tu ad decimam revoceris. Dabis impio militi, quod non vis dare Sacerdoti.*

Bona dantur, & mala non dantur. Decimas.

6. CONCL. II. Primitiæ appellantur primi fructus agrorum, vinearum, hortorum, arborumque, Deo ut Largitori omnium bonorum in signum gratitudinis oblatis. Ita desumitur ex cap. 18. *Numer. ibi: Universa frugum initia* (id est, Primitias) *quæ gignit humus.* Additur notanter, *quæ gignit humus*: nam in animalibus Primitiæ, recepto stylo S. Scripturæ, vocantur *Primogenita*. Unde patet discrimen inter Primitias, & Decimas: nam hæc sunt decima pars omnium fructuum justè acquiritorum; illæ verò, fructus primi arborum, agrorumque, & hujusmodi.

Primitiæ, quid?

Primogenita, quid? Et quomodo differant à Decimis? An ceteræ præceptum offerendi Primitias?

7. Quæres, an extet præceptum aliquod offerendi Primitias? Resp. I. In Lege Mosaica extabat præceptum offerendi Primitias; uti patet ex c. 26. *Deuteron. ibi: Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, pergesque ad locum, quem Dominus Deus tuus elegerit* &c. Item Exodi 13. *Sanctifica mihi omne primogenitum*, & alibi. Quia verò Cæremonialia, & Judicialia veteris Legis per Christi mortem, atque prædicationem Evangelij, evacuata fuerunt; hinc remanet Quæstio loquendo pro itatu Legis Evangelicæ; ad quam

8. Resp. II. Olim quidem ex præcepto Juris Ecclesiastici aderat ejusmodi obligatio solvendi Primitias; prout colligitur ex c. *Præter. dist. 32. & c. Decimas 16. q. 7.* ac notat *Glossa in cap. 1. x. In primitijs. de Decimis.* Hodie tamen ejusmodi obligatio solvendi Primitias in plerisque locis per contrariam consuetudinem

Præsentia in Lege Evangelicæ?

730 *Tract. XI. De Beneficijs, Jure patronatûs, & Decimis. Dist. 17.*
sublata est. Ita Pirhing *tit. de Decimis, num. 172.* Suarez, Azorius,
& alij passim.

Oblationes,
quid?

9. CONCL. III. Oblationum nomen, quantum ad propositum, accipitur pro illis oblationibus seu donis, quæ Fideles ad Altare offerunt inter Missarum solemnias. Ita desumitur ex *c. Antiquus. 10. q. 1. & c. Omnis Christianus. de consec. dist. 1.*

Oblationis
nomen du-
pliciter ac-
cipitur.

10. Additur notanter, quantum ad propositum. Siquidem Oblationis nomen interdum latè accipitur pro omni eo, quod offertur Ecclesiæ; sive id fiat in vita, sive in morte, sive sit quid mobile, sive immobile, *arg. c. Videntes. 12. q. 1. ibi: Ipse res fidelium oblationes appellantur, quia Domino offeruntur.* Quinimò oblationis nomen adeò largè acceptum, ipsas quoque Decimas & Primitias complectitur: verùm strictè, & habito præsertim respectu ad communem modum loquendi, dicitur Oblatio, quod offertur Sacerdoti in Missa. Abbas *c. Causa. de Verb. signif.*

Oblationes,
an sint de
præcepto
faciendæ?

11. Quæres, an homines ad faciendas hujusmodi Oblationes teneantur? Resp. I. De ratione hujusmodi Oblationum est, quod voluntariè offerantur; juxta illud Exodi 25. *Ab omni homine, qui offert ultroneus, accipietis eas.* Et hinc regulariter loquendo istæ Oblationes non sunt de præcepto, nisi in certis casibus. Ita D. Thomas 2. 2. q. 86. art. 1. Abbas *ad Rubric. Tit. de Parochijs, & alij.*

Quid, si Mi-
nistri Eccle-
siæ indige-
ant

12. Additur notanter, nisi in certis casibus. Etenim, si Ministri Ecclesiæ indigeant, neque habeant aliunde, unde sustententur, tenentur Parochiani jure naturali, & Divino, ad Oblationes Presbyteris indigentibus faciendas: nam ex quo Sacerdos impendit spiritualia, debet consequi temporalia; *Dignus enim est operarius cibo suo. Matth. 10.* Unde, quamvis Sacerdos ob hoc non debeat subtrahere spiritualia, tamen Superior debet Parochianos compellere ad præstandas has Oblationes juris remedijs. Abbas *loc. cit.* Covarruvias *lib. 1. var. resolut. cap. 17. num. 3. & alij.*

Vel id ha-
beat con-
suetudo lo-
ci?

13. Deinde tenentur Parochiani ad faciendas Oblationes, ubi hoc habet consuetudo. Siquidem in multis locis consueverunt Parochiani, præsertim diebus Dominicis & alijs præcipuis Festis, facere ejusmodi Oblationes, juxta *can. Omnis Christianus. de consec. dist. 1.* Atqui Fideles tenentur, possuntque cogi ad observandas laudabiles consuetudines, *c. Ad apostolicam. de Simon. & amplius de Oblationibus ostendit Hostiensis in Summa, tit. De Parochis, §. In tertia.* Et quidem in hisce casibus adhuc
Oblatio

Oblatio remanet quodammodo voluntaria, saltem quoad quantitatem, vel speciem rei oblatae.

QUÆSTIO II.

Quo jure, & ex quibus rebus solvendæ sint Decimæ?

14. **C**ONCL. I. Decimæ secundum substantiam spectantur, quatenus videlicet sunt necessarium stipendium Ministrorum Ecclesiæ, ad ipsorum sustentationem requisitum, debentur ipsis Jure naturali, ac Divino: quatenus vero spectantur secundum quotam, sive determinationem suam (id est, quod debeat dari ipsamet pars decima fructuum) tempore Legis Mosaicæ debebantur Jure Divino positivo; tempore vero Legis Evangelicæ duntaxat Ecclesiastico, licet antiquissimo, utpote ab Apostolis derivato. Ita Doctor Angelicus 2. 2. q. 87. art. 1. & alij passim, paucis exceptis. Ratio primæ partis desumitur ex cit. verbis Christi, Matth. 10. *Dignus est operarius cibo suo*, cum concordantijs. Altera vero pars, loquens de Lege Mosaicæ, patet ex c. 27. *Levit.* & alijs pluribus locis.

25. Tandem ultima pars, seu quod in Lege Evangelica debeantur Decimæ secundum quotam spectantur Jure Ecclesiastico, patet tum ex plurimis textibus Juris Canonici jam allegatis, vel in progressu allegandis. Tum ex eo: quia, si Decimæ simpliciter essent Juris Divini, non posset earum obligatio tolli per privilegium Summi Pontificis, aut contrariam consuetudinem: atqui hoc fieri posse, patebit ex dicendis *Quæst. IV.*

16. Nec dicas. In Jure Canonico c. *Parochianos. de Decimis*, expressè dicitur: *Decimæ non ab homine, sed ab ipso Deo sunt institutæ*: ipsæ dicantur deberi constitutione Divinâ? juncto c. *Tua. eod. ibi*: *Decimæ divinâ constitutione debentur*; ergo non solum Jure Ecclesiastico. Resp. enim, hujusmodi auctoritates vel accipiendas esse de Decimis secundum suam substantiam spectatis, & quatenus sunt necessarium stipendium Ministrorum Ecclesiæ. Vel dicendum, quod velint, Decimas Jure Divino deberi, non directè ac immediatè pro statu Legis Evangelicæ; sed solum remotè ac occasionaliter, quatenus ad imitationem Legis Divinæ, pro veteri Testamento statutæ, ad necessariam Ministrorum Ecclesiæ sustentationem, per Constitutionem Ecclesiasticam sunt denuò constitutæ.

Solvitur in-
stantia con-
tra Decimas.

17. Quòd si dicas. Cæremonialia veteris Legis jam sunt e-
vacuata, & defacto illicita observatu, c. *Maiores. de Baptismo.*
Resp. cum Doctore Angelico *loc. cit.* Præceptum de solutione
Decimarum non fuisse cæremoniale, sed partim morale, partim
judiciale. Et quatenus morale, fuit inditum à Lege naturali, at-
que à Christo in Lege Evangelica renovatum, Matth. 10. *Dignus*

(a) *Vide*
dist. a Tract.
2. *Dist. 2.*
n. 9 & 10.

est operarius cibo suo, cum concordantijs. Quatenus verò judiciale
erat, nempe secundum quotam, seu quoad determinationem de-
cimæ partis, est renovatum auctoritate Ecclesiæ: sicque illud
defacto obligat ex vi novi præcepti Ecclesiastici. (a)

Decimæ ex
quibus re-
bus debean-
tur?

18. CONCL. II. Spectato Jure communi debentur Decimæ
ex omnibus, quæ licitè acquiruntur. Ita habetur c. *Extransmissa.*
de Decimis, ibi: Fidelis homo de omnibus quæ licitè potest acquirere, Deci-
mas erogare tenetur; & alibi. Dicitur, quæ licitè acquiruntur; nam
de acquisitis per furta, simoniam, usuras, opus meretricium, ac
hujusmodi, Decimæ non debentur; imò nec possunt recipi, ne
Clerici censeantur approbare peccatum alterius, ut notat Glossa
ibidem, §. licitè Hinc c. Non est putanda. 1. q. 1. notanter dicitur;
Honora Dominum de tuis justis laboribus.

Declaratur
hoc.

(b) *Videtur*
Quest.
4. *per to-*
tum.

19. Additur autem, *spectato Jure communi.* Siquidem varijs
ex causis hæc obligatio solvendi Decimas, utpote ex Jure Eccle-
siastico proveniens, tolli potest, & aliquis (b) à præstatione De-
cimarum eximi, vel ex parte, vel etiam in totum: dummodò
Ministri Ecclesiæ aliunde congruam habeant sustentationem,
ut putà ex sufficientibus redditibus Fundationis Ecclesiæ, Obla-
tionibus, aut Legatis pijs.

Decimarum
divisio.

20. CONCL. III. Decimæ dividuntur in prædiales, perso-
nales, & mixtas. Ita communis. Siquidem quantum est de Ju-
re communi, debentur Decimæ *de vino, grano, fructibus arborum, pec-*
coribus, hortis, negotiatione, de ipsa etiam militia, de venatione, & de omni-
bus bonis; prout his ipsis verbis habetur c. Non est, de Decimis, cum
concordantijs. Itaque

Decimæ
prædiales,
Personales,
&c.

Mixtæ quæ?

21. *Decimæ prædiales sunt, quæ persolvuntur ex prædiorum,*
aut arborum fructibus, obventionibus molendinorum, vel ædi-
um locatarum, & hujusmodi. Personales dicuntur, quæ ex rebus,
quas quisque sibi induitriâ & operâ suâ acquirat, persolvuntur;
v. g. ex lucro honestæ negotiationis, venationis, militiæ, &c.
Decimæ mixtæ vocantur illæ, quæ partim prædiales, partim perso-
nales sunt, a cujusmodi sunt quæ debentur ex fructibus pecorum,
veluti ex foetu, lana, lacte, &c.

22. Porrò Decimæ prædiales differunt à personalibus, quòd illæ itatim, atque collectæ sunt, solvi debeant: & quidem integræ absque deductione impensarum, quæ fieri solent in colendis prædijs vel agris, & colligendis fructibus, arg. c. *Cum sint homines. & c. Tua nobis. & c. Pastoralis. cod.* Econtra Decimæ personales solvuntur deductis prius expensis, utpotè cum residuum duntaxat censeatur esse fructus, seu lucrum, cit. c. *Pastoralis.* Insuper Decimæ prædiales sunt solvendæ Parocho, in cuius Parochia fructus crescunt, & colliguntur, quamvis colonus alibi habitet: Personales autem solvuntur Ecclesiæ, s. u. Parocho, in cuius Parochia quis audit Divina, & percipit Sacramenta Ecclesiastica; nisi consuetudine, conventionem, aut privilegio aliud fieri oporteat, cit. c. *Cum sint homines. de Decimis.*

Decimæ prædiales & personales, quomodo, & quibus solvenda?

QUÆSTIO III.

Quibus solvenda sint Decimæ?

23. Quæstio præsens procedit præcipuè pro moderno statu, quo facta supponitur divisio bonorum Ecclesiasticorum in quatuor partes (c) ipsarumque distinctio Parochiarum: nam antea Decimæ debebantur Ecclesiæ, sive cœteri Clericorum in communi, & præstabantur Episcopis cujuslibet Diœcesis, qui eas inter Clerum & Ministros suæ Ecclesiæ, pro cujuslibet meritis & necessitate, justè fidelitèrque distribuere tenebatur, arg. c. *Episcopus. & c. Præcipimus. 12. q. 1. juncto c. Decimas. 16. q. 7. cum concordantijs.*

Antiquitùs Decimæ solvebantur Ecclesiæ, per Episcopos Clericis distribuendæ. (c) *Vi dicti Tract. 7. dist. 4.*

24. Siquidem Episcopi soli pro illo tempore erant Parochi, quibus totius plebis Diœcesanæ cura imminebat: cæteri autem Presbyteri, veluti ipsorum Coadjutores, ad nutum eorumdem Episcoporum modò in hac, modò in illa parte Diœcesis Pastorale Officium exercebant, arg. cap. *in novo. dist. 21.* & notat Barbosa lib. 3. *Juris Ecclesiast. univ. cap. 26. §. 2. num. 4.* Postmodum verò, factâ illâ reddituum Ecclesiasticorum divisione, Parochiæ singulæ singulis Presbyteris fuerunt constitutz, singulisque Parochiis propria territoria per suos terminos assignata, in quibus cuilibet Presbytero tota suæ Parochiæ cura remaneret, prout habetur c. *Ecclesiæ. 13. q. 1.* Et de hoc tempore, sive post divisionem bonorum Ecclesiasticorum, & Parochiarum distinctionem loquendo, sic

n. 30. Tunc soli Episcopi erant Parochi: ceteri defactò.

Decimæ
prædiales
spectant ad
Ecclesiam
Parochia-
lem,

Et habet su-
per ijs Para-
chus funda-
tam inten-
tionem.

Episcopo de
Jure com-
muni debe-
tur quarta
pars Deci-
marum.

Quid de
Decimis
nullius cer-
ta Parochia?

25. CONCL. I. De Jure communi Decimæ prædiales spe-
ctant ad Ecclesiam Parochialem, súnque persolvendæ Recto-
ribus illarum Ecclesiarum Parochialium, intra quarum fines
prædia illa sita sunt. Ita communis; & habetur clarè. Cùm
contingat. de Decimis. ibi: *Cùm perceptio Decimarum ad Parochia-
les Ecclesias de jure communi pertineat.* Concordat textus c. Cùm
in tua. eod. ibi: *Alioquin Parochialibus Ecclesijs exolvantur, ad quas
de jure communi spectat perceptio decimarum.*

26. Et hoc adeò verum est, quòd Parochus loci habeat pro-
se fundatam in jure intentionem super omnibus Decimis intra
limites suæ Parochiæ existentibus; ita ut præsumatur, Decimas
ad ipsum pertinere, nisi adversarius, quicumque ille sit, opposi-
tum ostenderit, *arg. c. A nobis. eod.* Proinde propter istam Juris
assistentiam, Parochus non tenetur aliter probare, Decimas
sibi competere; sed contrarium asserenti incumbit onus pro-
bandi, cum contra hunc militet Juris præsumptio, *arg. cap. 1.
de Præscript. in c. ac* notat Barbosa *loc. cit. cap. 26. §. 2. n. 8.* cum alijs.

27. CONCL. II. Nihilominus post factam Parochiarum di-
visionem non prorsus excluditur Episcopus loci à perceptione
Decimarum prædialium. Nam in primis spectato Jure commu-
ni debetur ei, tanquam Superiori, & ordinario omnium Fidelium
suæ Diocesis Pastori, quarta pars Decimarum totius Episcopa-
tus; prout liquet ex c. *Conquerente. de Offic. Ordinary,* ubi Ponti-
fex inter jura Episcopalia recenset *quartam decimationum*; juncto
c. *De quarta. de Præscript. & concordantijs.* Hinc Fagnanus c.
Cùm contingat. num. 13. de Decimis, cum alijs notat, quòd Epi-
scopus super quartam Decimarum habeat intentionem fun-
datam.

28. Deinde, quando Decimæ non sunt in certa Parochia
(veluti, si prædia sint multum distantia, & non inclusa in limiti-
bus alicujus Parochiæ; vel si novalia fiant in nemoribus remo-
tis, & extra limites Ecclesiarum Parochialium) tunc Episcopus
fundat intentionem super eas; adeò, ut ipsas secundum discretionem
à Deo sibi datam, alij Ecclesie deputare, vel ad opus suum poterit retinere,
prout habetur c. *Quoniam de Decimis.* Notat tamen ibidem Abbas,
quòd, si certum sit, ejusmodi prædia, vel novalia includi in ali-
qua vicinarum Parochiarum, sed ignoretur, quænam illa sit;
tunc Decimæ non debeantur Episcopo, sed sint dividendæ inter
illas Parochias.

29. Additur notanter num. 27. *speculato jure communi*. Nam per hætenus dicta non negatur, quin aliquo jure speciali possit Episcopus tale jus amittere: ut puta si appareat de contraria consuetudine; illa enim servari debet, cum in transferendo jus Decimarum ab una Ecclesia in aliam, plurimum valeat consuetudo. Idem erit, si constet de compositione, vel appareat de quodam privilegio, aut inter venerit præscriptio specialis. Fagnanus *ibidem num. 18. & 19.*

30. CONCL. III. Laicis merè sæcularibus nullo modo competere, & concedi potest jus Decimarum, quatenus spirituale est, adeoque nec ipsæ Decimæ, prout sunt fructus Ecclesiastici. Ita Pirhing *tit. de Decimis, num. 135.* & communis aliorum. Paret hoc ex *c. Decimas, quas in usum, 16. q. 7.* ubi Laici Decimas possidere prohibentur, & oppositum facientes dicuntur *sacrilegij crimen committere, & æternæ damnationis periculum incurrere.* Idem desumitur ex *c. Ad hæc, & c. Quamvis, de Decimis,* cum concordantijs. Ratio etiam est: quia Laici non possunt possidere spiritualia, multò minùs spiritualia officia ministrare Fidelibus.

31. Additur verò, *Laicis merè sæcularibus; sive, ut loquitur Pontifex in cit. c. Quamvis, eod. Laicis in sæculo remanentibus.* Si quidem Laici conversi, etsi nullo Clericali Ordine sint insigniti, capaces sunt juris spiritualis: quia non sunt meri Laici, sed inter Religiosos numerantur, propter tria Vota substantialia Religionis ab ipsis edita; ideòque Clericorum juribus, & privilegijs gaudent: cujusmodi sunt Hospitalarij, Professi Ordinum Militarium, Equites Melitenses, & Teutonici Ordinis, *arg. c. Cum & planiare, de Privilegijs.* Unde talibus possunt concedi Ecclesiæ, & Decimæ; argumento à contrario desumpto, cum non sint Laici in sæculo remanentes: ita tamen, ut tales Religiosi Laici non per se ipsos (hoc enim defectu Ordinis exequi nequeunt) sed per Clericos idoneos Ecclesiæ regant, & administrant. Abbas *c. Quamvis, n. 3. de Decimis, & alij.*

32. CONCL. IV. Nihilominus potest Laicis concedi, & competere jus percipiendi fructus Decimarum, quatenus intelligitur abstractum à titulo & jure spirituali, & quid temporale existit; videlicet jus præcisè percipiendi decimam partem fructuum: non quidem titulo proprio, sed vel nomine Clericorum, ad quos pertinent, interveniente justo contractu; vel nomine Ecclesiæ, & causâ temporalis stipendij, pro obsequio ipsi Ecclesiæ per eos præstito. Ita Glossa in *c. Quamvis, & Concesserit, de Decimis;*

Aaaaa

ubi

ubi ait, quòd fructus Decimarum bene possent concedi laico ex causa ad tempus viâ suâ. Loësius eod. n. 45. Pirhing n. 138. & alij. Idque probatur inductione.

Interven-
te juto con-
tractu em-
ptionis, cõ-
ductionis
&c.

33. Sic enim jus percipiendi fructus Decimarum, sive Decimas materialiter spectatas pro sola utilitate fructuum percipiendorum, præcisâ à spiritali jure & titulo, potest à Laicis obtrineri interveniente juto contractu emptionis, & conductionis; quia, ut habetur *c. Vestra, de Locato*, fructus Decimarum possunt dari ad firmam (hoc est, pro censu annuo alijs concedi) & liberè locari illis, cum quibus Ecclesiæ conditio fit melior; dummodò hujusmodi locatio ad feudum, vel alienationem perpetuam non extendatur. Et talis locatio, quin & venditio fructuum decimantium ad unum, vel plures annos, passim fit: nam Decimæ sic spectatæ, sunt quid merè temporale.

An etiam
per modum
Feudi?

34. Deinde Decimæ taliter spectatæ ante Concilium Lateranense, sub Alexandro III. 1179. celebratum, potuerunt Laicis in feudum per Episcopos dispensativè concedi, ut Ecclesias ab hæreticis, & alijs oppressoribus defenderent. Et quamvis hæc potestas in dicto Concilio Episcopis adempta fuerit, tamen Decimæ prius perpetuò Laicis in feudum concessæ penes Vafallos laicos remanserunt, arg. *c. Cum Apostolica. De his, quæ fiunt à Prelatis &c. & c. Statuto. §. Sane. de Decimis in 6.*

Q U Æ S T I O IV.

Quibus modis eximatur quis à præstatione Decimarum?

Varijs mo-
dis potest
quis eximi à
præstatione
Decimarum.

35. **C**ONCL. I. Varijs modis accidere potest, ut quis eximatur à præstatione Decimarum; videlicet privilegio, consuetudine, præscriptione legitimâ, compositione, remissione, imò & ob gravem paupertatem eorum, qui solutis Decimis non habent necessaria ad se, suosque alendos. Ita Doctores passim; atque desumitur ex diversis textibus Juris, mox singillatim referendis: unde fit

I. Privilegio.
& quali?

36. **C**ONCL. II. A præstatione Decimarum potest quis eximi privilegio, non quidem alicujus Principis territorialis Laici, aut Episcopi loci, sed privilegio Summi Pontificis. Ita Vallensis *tit. de Decimis, §. 8.* & alij. Prima pars habetur *c. Tua. & c. Dudum, de Decimis*; ubi dicitur, neque Imperiali, neque Regali con-

concessione, quempiam à solutione Decimarum eximi posse, utpote quæ Divinâ constitutione debentur, & sunt tributa egentium animarum. Altera pars ex eo patet: quia Episcopus nequit dispensare in Jure communi; nam *lex superioris per inferiorum tolli non potest*, Clem. Ne Romani de Ele&. Verùm privilegio Pontificio id fieri posse, patet ex *c. Suggestum. & c. Ex parte. & seqq. de Decimis*, ubi plura hujusmodi privilegia Cisterciensibus, aliisque concessa referuntur.

37. CONCL. III. Per consuetudinem alicubi legitimè introductam similiter potest induci exemptio à præstatione quarundam Decimarum; dummodò adhuc ex alijs Decimis, vel redditibus, tantum superfit, quod sufficiat justæ Sacerdotum sustentationi. Ita Covarruvias *lib. 1. var. Resolut. cap. 17. num. 8. & alij*. Ratio est: quia Decimæ solo Jure Ecclesiastico debentur Clericis secundum quotam; sed secundum substantiam, sive ut sunt necessarium stipendium Ministrorum Ecclesiæ, debentur Jure naturali, & Divino: atqui huic Juri nequit derogari per contrariam consuetudinem, benè tamen priori, *cap. ult. de consuetud. ergo*.

II. Per consuetudinem & quomodo hoc intelligendum?

38. Hinc valet consuetudo, ut ex quibusdam fructibus, vel bonis, præsertim minutis, v. g. oleribus, fabis, rappis, & similibus, alicubi non solvantur Decimæ, aut saltem non integræ: idèoque Jura, dicentia, quòd Decimæ sint solvendæ integræ, intelligenda sunt de integritate solvi solitâ. Similiter valet consuetudo, ut Clerici nullas solvant Decimas, aut Laici non solvant personales: quinimò Decimas personales, seu ex lucro induitrix, hac ætate nostrâ fermè in toto Orbe Christiano de consuetudine legitimè præscriptâ non solvi, notat Navarrus *c. 21. Manual. num. 31*. Usûmque in hac Decimarum materia valdè variari, ita tamen, ut adhuc Clericis superfit honesta sustentatio, passim observant Doctores.

Corollaria

III. Præscriptione.

39. CONCL. IV. Insuper præscriptione ritè absolutâ poterit immunitas à solvendis Decimis obtineri per privatas, seu particulares personas, sive Ecclesiasticas, sive laicales. Ita Covarruvias *loc. cit. num. 10. Pirhing tit. de Decimis, num. 129. & alij*. Ratio est: quia, ut dictum, Decimæ debentur Jure duntaxat Ecclesiastico; ergo nihil obstat, quin per contrarium usum legitimè præscriptum abrogari possint, & sic immunitas ab eisdem solvendis præscribi; dummodò aliunde habeant Ecclesiæ Ministri congruam sustentationem.

Solvitur in-
stantia.

40. Nec dicas. Laicus non potest præscribere jus percipiendi Decimas; ergo neque jus retinendi Decimas, id est, immunitatem ab eis solvendis. Resp. enim negando consequentiam, & paritatem: quia jus percipiendi Decimas est spirituale, cujus Laicus est incapax; jus autem immunitatis, seu exemptionis à Decimis solvendis, non est spirituale: hoc etenim percipiendi fructus suos, & in nullo titulo spirituali fundatur, ac radicatur.

Quo tempo-
re immuni-
tas à solven-
dis Decimis
præscriba-
tur?Declaratur
c. 1. de præ-
script. in 6.

41. Cæterum immunitas à solvendis Decimis bona fide, & cum titulo, præscribitur spatio quadraginta annorum: sine titulo autem, tempore duntaxat immemoriali; prout notant citati Authores. Et hoc desumitur ex cap. 1. de Præscript. in 6. ubi generaliter decernitur, quòd quando Jus commune resistit præscribenti, vel habetur præsumptio contra ipsum, non sufficiat bona fides; sed insuper requiratur titulus, qui possessori causam tribuat possidendi, nisi allegetur, probeturque præscriptio temporis immemorialis: atqui Jus commune resistit præscribenti immunitatem à solvendis Decimis; ergo. Accedit ratio: quia *possessor male fidei nullo tempore non præscribit*, juxta Reg. 2. Juris in 6. atqui possidens immunitatem solvendi Decimas (cum huic Jus commune resistat, cujus ignorantia non excusat) præsumitur habere malam fidem; nisi alleget titulum saltem coloratum, qui det justam causam possidendi, sicque bonam fidem ex parte possessoris inducat; vel nisi probet possessionem temporis immemorialis, quæ est instar tituli, imò qua non potest allegari melior titulus de toto Mundo (e) ergo.

(e) *Vt di-
ctum Tract.*7. *Dist. 6.*

n. 15.

IV. *Compo-
sitione, ac
remissione.*

42. CONCL. V. Compositione, ac remissione, potest etiam cuipiam competere immunitas à solvendis Decimis. Ita Valensis tit. de Decimis, §. 8. num. 5. cum communi. Idque desumitur ex c. Ex multiplici. de Decimis, juncto c. Statuimus. de Transact. ubi ejusmodi compositio facta approbatur. Idem de remissione liquet ex c. Quia circa. de Privilegijs, ubi pariter quarundam Decimarum facta remissio, per Papam comprobatur.

V. *Gravi
paupertate;
& quomo-
do?*

43. CONCL. VI. Tandem gravis paupertas, sive tanta, ut soluti Decimis quis non habeat necessaria ad se suosque sustentandos, excusat interim à solutione Decimarum, donec melior fortuna advenerit. Ita Layman lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 8. Abbas, Suarez, & alij. Ratio est: quia ob necessitatem tam gravem, generaliter potest differri solutio debiti. Quinimò, si quis

tem-

tempore Decimarum solvendarum fuerit constitutus in extrema necessitate, prorsus liberatur obligatione eas persolvendi: cum tunc omnia sint communia, & sic ipse consumpserit, quod suum erat. Verum, qui gravem solum necessitatem patitur, is liberatur non simpliciter, sed donec melior fortuna aspires.

TRACTATUS XII.

De Immunitate Ecclesiastica, & Indulgentijs.

1. **Q**uia præsens materia omnibus Clericis scitu valde necessaria existit, ne, quæ proprium statum, & Ecclesiæ sibi concredita jura concernunt, culpabiliter ignorent: ea juxta methodum à pluribus Authoribus observatam, in Theologia Morali merito pertractatur. Idipsum, dimissis difficilioribus ad Jus Canonicum Quæstionibus, breviter præstabit præsens Tractatus; ita tamen, ut ad finem ejusdem simul agatur de Indulgentijs.

Ratio ordinis.

DISTINCTIO I.

De Immunitate Ecclesiastica ut sic, ejusque Speciebus,

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Immunitas Ecclesiastica,
& quo jure constituta?

2. **I**mmunitas sic dicitur à munere. Munus enim tripliciter accipitur. I. Pro dono: sic munera dari, mitti dicuntur. II. Pro officio: unde Munera militaria, Munera civilia, qualia

Munus tripliciter accipitur.

A a a a 3

solent